

Fair Care

Fair Care Módszertan

Szerzők: F. Cesaroni, C. Lanari, L. Risch, J. Fisher, E. Santi, V. Pataki, B. Apruzzese, M. Dutari

Felülvizsgálók: L. Risch, J. Fischer

Végleges változat – 2026.03.04.

Fordította: Kaszás Anna Berta

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them. This work is licensed under CC BY-SA 4.0.

Tartalom

Fair Care Módszertan	1
1. A FairCare szemléletének bemutatása	3
2. Országspecifikus elemzés	6
3. Felhasználói szükségletek elemzése	10
4. Tanulási és képzési megközelítések	16
5. A FairCare eszköztár	22
6. A képzési központ megvalósítása	24
7. Disszeminációs stratégia	28

1. A FairCare szemléletének bemutatása

Az európai hosszú távú gondozási szektor jelentős kihívásokkal néz szembe: a népesség elöregedése, a várható élettartam növekedése, valamint a családszerkezetek átalakulása egyaránt átalakították a gondozás iránti igényt és annak szervezési módját. Számos országban az informális gondozók (vagyis az intézmények munkatársai) továbbra is kulcsszerepet töltenek be, gyakran megfelelő támogatás nélkül, miközben a formális ellátórendszerek (vagyis a családtagok, barátok csoportjai) széttagoltak és nehezen átláthatók.

Ebben a keretrendszerben a FairCare szemléletváltást javasol: a gondozást egy kapcsolati folyamatként értelmezi, amelyben az érintett szereplők (a gondozásra szoruló személyek, az informális gondozók/családtagok, barátok, és a hivatásos gondozók) egyenrangú félként vesznek részt, elősegítve az együttműködést, a kommunikációt és a közös tanulást.

A FairCare egy átfogó képzési programot kínál, amelynek célja, hogy megerősítse a gondozásra és támogatásra szoruló embereket abban, hogy nagyobb önrendelkezéssel élhessenek a számukra nyújtott támogatás során. Emellett törekszik a gondozásra szoruló, az informális gondozók és a hivatásos szakemberek közötti kommunikáció javítására, valamint olyan terek létrehozására, ahol a tapasztalatok megoszthatók, és a tudás közösen épül fel. Ez a megközelítés elősegíti az autonómiát, a kölcsönös megértést, valamint a gondozás minőségének újraértelmezését olyan folyamatként, amely közösen, a kapcsolatokon és gyakorlatokon keresztül jön létre.

A módszertani megközelítés

A FairCare egy átfogó és inkluzív képzési megközelítést vezet be, amely három kulcsszereplő-csoport – a gondozásra szoruló személyek, az informális gondozók és a hivatásos szakemberek – egyenrangú együttműködésére épül. Innovációja három fő módszertani megközelítésen alapul:

A sokszereplős megközelítés, amely a gondozási folyamatokban részt vevő valamennyi szereplő között kiegyensúlyozott hatalmi viszonyokat és egyenlő részvételt ösztönöz. Ez a megközelítés a "FairShares" modellen alapul, amely egy részvételi irányítási keret: több érintettet egyenrangú közreműködőként ismer el, hangsúlyozza az emberi és társadalmi tőke jelentőségét, és az együttműködésen alapuló döntéshozatalt helyezi előtérbe. A FairCare keretében alkalmazva ez a modell erősíti a kapcsolati és tapasztalati tudás elismerését, elősegíti a befogadó részvételt a döntéshozatalban, valamint támogatja a rugalmas és fenntartható gondozási struktúrák kialakítását. Megvalósítása hosszú távú elköteleződést, átláthatóságot és folyamatos képzést igényel.

A sorstársi tanácsadás megközelítése, amely a résztvevőket egyszerre tekinti tanulóknak és aktív hozzájárulóknak, értékeli a tapasztalati tudást, és egyenrangú együttműködést ösztönöz. A sorstársi tanácsadás egy strukturált támogatási forma, amely közös tapasztalatokon, empátián és kölcsönös megértésen alapul. Szemben az informális sorstársi segítségnyújtással, ez a megközelítés meghatározott módszertanokra épül, és célja, hogy képessé tegye az egyéneket saját megoldásaik kidolgozására. A FairCare keretében alkalmazva ez a megközelítés biztosítja a tanácsadó és a támogatott fél közötti egyenlőséget, erősíti az önrendelkezést, elősegíti a tapasztalati tudás megosztását, valamint a nem irányító jellegű támogatást. Bár a sorstársi tanácsadás rendkívül hatékony, kihívásokat is hordoz, például az érzelmi bevonódást, a korlátozott szakmai képzettséget és a szerepek elmosódását. Ezek a nehézségek megfelelő szupervízióval, strukturált képzéssel és a szakmai szolgáltatásokkal való együttműködéssel mérsékelhetők.

A társadalmi innovációs oktatási megközelítés (Social Innovation Education – SIE),

amely a kommunikációs készségek, a reziliencia és a változás előmozdítására irányuló kompetenciák fejlesztését támogatja, lehetővé téve a résztvevők számára, hogy hozzájáruljanak a fenntartható társadalmi változásokhoz. A társadalmi innovációs oktatás egy olyan pedagógiai megközelítés, amely a közös alkotásra, az együttműködésen alapuló tanulásra és a problémamegoldásra épül. Lehetővé teszi a résztvevők számára olyan kulcskompetenciák fejlesztését, mint a kommunikáció, a csapatmunka és a kreatív gondolkodás. A FairCare keretében alkalmazva ez a megközelítés erősíti a közös alkotást, lehetővé teszi, hogy valamennyi célcsoport közösen tervezze meg és valósítsa meg a gondozási megoldásokat, elősegítve a kölcsönös megértést és a közös felelősségvállalást. A problémamegoldó tervezői szemlélet – design thinking – módszertanok tovább támogatják az innovatív ötletek fejlesztését és tesztelését, ismétlődő folyamatokon keresztül.

E három megközelítés együtt egy olyan inkluzív tanulási környezetet hoz létre, amely erősíti mind az egyéni megerősödést, mind a közös problémamegoldást.

Ezekre a megközelítésekre építve a FairCare képzési program három fő modulból áll:

- **Sorstársi képzés:** lehetővé teszi a gondozásra/támogatásra szoruló személyek és gondozóik számára, hogy sorstársi tanácsadókká váljanak, és másokat támogassanak szükségleteik megfogalmazásában, valamint önrendelkezésük megerősítésében.
- **Együttműködési képzés:** közös tanulási tevékenységek minden célcsoport számára, amelyek a kommunikáció, az együttműködés és a kölcsönös megértés fejlesztését célozzák.
- **Közösségi képzés:** a helyi támogató hálózatok erősítése és a szolidaritásalapú megközelítések előmozdítása a gondozási gyakorlatokban.

Ezek a modulok személyes jelenléttel és online formában egyaránt megvalósulhatnak, digitális eszközök – például videós oktatóanyagok, online kurzusok és együttműködési platformok – támogatásával.

A FairCare módszertan további alapelvei:

Környezeti fenntarthatóság: A FairCare a környezeti szempontból felelős gyakorlatokat ösztönzi, beleértve a digitális tanulási formákat és a hibrid részvételi lehetőségeket. Összhangban áll olyan nemzetközi szakpolitikai keretekkel, mint az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai. A fenntarthatósághoz rugalmas, kontextusérzékeny megközelítést alkalmaz, elismerve, hogy az egyéni szükségletek – különösen a gondozásra szoruló személyek esetében – olyan alkalmazkodásokat igényelhetnek, amelyek hatással vannak az ökológiai lábnyomra, vagyis a környezeti terhelésre.

Inklúzió: A FairCare egy olyan befogadó társadalmi modellt támogat, amelyben a sokszínűség alapvető és gazdagító elemként jelenik meg, az inklúziót pedig végső célként kezeli. A meglévő szakpolitikák ellenére az európai társadalmak többsége még mindig inkább integráló, mint inkluzív. A fő akadályok közé tartoznak a továbbra is fennálló sztereotípiák és a tudáshiány, a hozzáférhetetlen infrastruktúrák és szolgáltatások, valamint azok a társadalmi attitűdök, amelyek korlátozzák a részvételt. Az inklúzió elérése nemcsak strukturális változásokat igényel, hanem szemléletváltást is, amely a tudáson, az empátián és a sokszínűség tiszteletén alapul.

A FairCare egy innovatív és jövőorientált modellt képvisel a hosszú távú gondozási rendszerek számára. A részvételen alapuló megközelítések, a digitális eszközök és az inkluzív tanulási környezetek ötvözésével elősegíti az önrendelkezést, a társadalmi befogadást és az életminőség javulását. Az inkluzív, felelősségteljes és környezeti szempontból fenntartható gondozási rendszerek szükségesek és megvalósíthatók a mai európai társadalmakban.

2. Országspecifikus elemzés

Az országspecifikus elemzés egy átfogó háttérkutatásra épült, amely a hosszú távú gondozási szektort vizsgálta a partnerországokban (Németország, Ciprus, Magyarország, Olaszország, Írország és Spanyolország). Ezt az elemzést jó gyakorlatok feltérképezése egészítette ki, és a jövőben fókuszcsoportos vizsgálatok eredményei is tovább gazdagítják majd, amelyek a három fő érintetti csoport – a gondozásra szoruló személyek, az informális gondozók és a hivatásos gondozók – szükségleteit, preferenciáit és kihívásait tárják fel.

Az eredmények jelentős sokszínűséget mutatnak a gondozási rendszerekben, amelyek eltérő jogi, kulturális és szervezeti kereteket tükröznek. Míg egyes országok, például Németország és Írország a decentralizáltabb és otthonközpontú gondozási modellek irányába mozdulnak el, mások – mint Magyarország – inkább centralizált rendszereket tartanak fenn. Ciprus különösen fragmentált struktúrájával és az informális, valamint migráns segítők erős szerepére való támaszkodásával tűnik ki, míg Olaszország és Spanyolország gondozási rendszerét továbbra is erősen meghatározzák a családi alapú gondozási hagyományok.

E különbségek ellenére valamennyi országban több közös kihívás is azonosítható. Ezek közé tartozik a tartós munkaerőhiány, az informális gondozásra való erős támaszkodás, az egészségügyi és szociális ellátórendszerek közötti elégtelen integráció, valamint a demográfiai elöregedés által generált növekvő szükséglet. A COVID-19 világjárvány hosszú távú hatásai tovább erősítették a strukturális gyengeségeket, különösen a bentlakásos és közösségi ellátás területén. Emellett a finanszírozási hiányok és a korlátozott munkaerő-fejlesztés veszélyeztetik a meglévő rendszerek fenntarthatóságát.

E kihívásokra válaszul számos innovatív program került azonosításra. Ezek négy fő kategóriába sorolhatók:

- **Közösségalapú és inkluzív lakhatási modellek**, amelyek a helyi támogató hálózatokat és a korai beavatkozást ösztönzik;
- **Technológiával támogatott megoldások**, amelyek a biztonságot, a képzést és a kommunikációt javítják;
- **Informális gondozókat támogató kezdeményezések**, amelyek a tehermentesítés és a szakmai/személyes iránymutatás iránti igényeket kezelik;
- **Otthoni és személyre szabott gondozási szolgáltatások**, amelyek az önállóságra és a személyre szabott támogatásra helyezik a hangsúlyt.

E kezdeményezésekben közös tendencia figyelhető meg: az ellátás személyközpontú és közösségalapú megközelítés felé való elmozdulása, amely lehetővé teszi, hogy az egyének saját otthonukban maradjanak és megőrizzék önállóságukat.

Ugyanakkor továbbra is jelentős kielégítetlen szükségletek állnak fenn. Ezek közé tartozik az informális gondozók korlátozott támogatása és képzése, a gondozásban részesülők elégtelen bevonása a döntéshozatali folyamatokba, valamint az érintett szereplők közötti koordinált kommunikáció hiánya. Bár innovatív válaszok már megjelennek, ezek országoként továbbra is egyenetlenül oszlanak el.

Ebben a kontextusban a FairCare a közös szükségletekre reagál, elősegítve az együttműködést, a kommunikációt és az érintettek megerősítését a gondozási folyamat minden szereplője között. Bár az egyes országok között eltérések mutatkoznak, egyértelmű az igény a befogadóbb, részvételen alapuló és integráltabb gondozási rendszerek iránt.

Egy kiemelkedő jó gyakorlat erre a **Cyprus Respite for Carer Programme (ciprusi gondozói tehermentesítő program)**, amely átmeneti tehermentesítést biztosít az informális gondozók számára otthoni támogatáson, nappali ellátáson vagy rövid távú intézményi ellátáson keresztül. Bár ez a program a gondozók szükségleteinek egyre nagyobb elismerését tükrözi, egyben rávilágít a fennálló kihívásokra is, például az

adminisztratív terhekre, valamint arra, hogy a támogatás sokszor inkább pénzbeli juttatásokon alapul, mintsem strukturált szolgáltatásokon. Mindez hangsúlyozza a jobb koordináció és kommunikáció fontosságát az ellátórendszereken belül.

Az összehasonlító elemzés egy szélesebb európai átalakulást jelez: a szétagolt és intézményközpontú gondozási modellek felől az integráltabb, közösségalapú és személyközpontú megközelítések irányába történő elmozdulást. Mindazonáltal több országban továbbra is az informális gondozás dominál, gyakran megfelelő támogatás nélkül. Emellett a gondozásra szoruló személyek továbbra sincsenek megfelelő mértékben bevonva a gondozási gyakorlatok alakításába.

A FairCare nemcsak gyakorlati megoldásként reagál ezekre a hiányosságokra, hanem társadalmi igazságossági kezdeményezésként is, amelynek célja az emberi méltóság, az inklúzió és az egyenlőség erősítése a gondozási ökoszisztéma összes szereplője számára.

Az összehasonlító elemzés egy szélesebb európai átalakulást jelez: a szétagolt és intézményközpontú gondozási modellek felől az integráltabb, közösségalapú és személyközpontú megközelítések irányába történő elmozdulást. Mindazonáltal több országban továbbra is az informális gondozás dominál, gyakran megfelelő támogatás nélkül. Emellett a gondozásra szoruló személyek továbbra sincsenek megfelelő mértékben bevonva a gondozási gyakorlatok alakításába.

A FairCare nemcsak gyakorlati megoldásként reagál ezekre a hiányosságokra, hanem társadalmi igazságossági kezdeményezésként is, amelynek célja az emberi méltóság, az inklúzió és az egyenlőség erősítése a gondozási ökoszisztéma összes szereplője számára.

3. Felhasználói szükségletek elemzése

A felmérést 2025 májusa és júniusa között végezték az összes partnerországban, kérdőív által, melyet a három célcsoport számára személyesen vagy online formában kapott meg. A kérdőív négy fő részre tagolódott, amelyek célja az alábbiak feltárása és elemzése volt:

- a célcsoportok jellemzői,
- az adott gondozási rendszereket érintő kihívások,
- a válaszokból kirajzolódó ellentmondások és közös vonások,
- a válaszadók által, nyitott kérdésekre adott válaszokon keresztül megfogalmazott kvalitatív visszajelzések.

A felmérés során összesen 226 választ gyűjtöttek:

- gondozásra szoruló személyek (87),
- informális gondozók (72),
- formális gondozók (67).

Jelen dokumentumban a három célcsoport válaszai alapján feltárt eredmények kerülnek bemutatásra, amelyek a FairCare projekt keretében kidolgozandó, célzott képzési ajánlások alapjául szolgálnak.

Eredmények az gondozásra szoruló személyek körében

A résztvevők az összes ország között kiegyensúlyozottan oszlottak meg, különösen erős spanyol és olasz részvétellel. A válaszadók többsége családtagokkal él együtt, ami megerősíti az informális gondozás központi szerepét minden vizsgált kontextusban.

Figyelemre méltó, hogy a válaszadók jelentős része (33%) nem került bevonásra semmilyen formális ellátórendszerbe, különösen Spanyolországban.

Az ellátásban részesülők körében a leggyakoribb kihívások az alábbiak:

- **Kognitív nehézségek**, különösen a memória- és koncentrációs problémák;
- **Fizikai korlátok**, különösen a mozgás- és hallásbeli nehézségek.

Bár ezek a kihívások az összes országban hasonlóan jelentkeztek, jelentős a résztvevők kompetenciái között jelentkeztek. A pénzügyek kezelése összességében a legnehezebb feladatként került megjelölésre, és a digitális készségek jelentős eltéréseket mutattak, erős országonkénti különbségekkel (például magas kompetenciaszint Magyarországon, míg Cipruson jelentős nehézségeket jeleztek).

Az informális gondozók, különösen a családtagok, az összes országban elsődleges szerepet töltek be az ellátás biztosításában. A professzionális ellátás másodlagos támogatási forrásként került azonosításra, azonban annak elérhetősége és formája jelentős eltéréseket mutatott. Egyes kontextusokban, például Cipruson, az ellátás gyakran intézményi keretek között zajlik, míg Olaszországban és Németországban a bentlakásos gondozás játszik meghatározó szerepet.

A támogatás főként a mindennapi életviteli tevékenységekre (háztartásvezetés, higiénia, bevásárlás) összpontosul, ami a mozgáskorlátozottságból eredő csökkent önállóságot tükrözi.

Bár a válaszadók 28%-a magas fokú önállóságról számolt be, egy nagyobb hányad (43%) ritkán vett részt a döntéshozatalban, a döntések gyakran családtagokra delegálódnak. Jelentős országok közötti különbségek figyelhetőek meg, alacsonyabb önállósággal Olaszországban és Cipruson.

A társadalmi elszigeteltség mértéke kontextusonként eltérő: Olaszországban és Magyarországon gyakoribb, míg Németországban kevésbé jellemző. Az ellátórendszerekkel való elégedettség általánosságban pozitív képet mutatott, ugyanakkor egyenetlen volt, és egyes válaszadók olyan negatív érzelmi tapasztalatokról számoltak be, mint például a magány, szomorúság és infantilizálás.

A résztvevők az önrendelkezést az önállósággal és a másoktól való függetlenséggel társították, ugyanakkor korlátozott részvételt jeleztek a pénzügyi és egészségügyi döntésekben.

A társadalmi részvétel akadályai között a mozgáskorlátozottság, az építészeti akadályok, valamint az akadálymentes kapcsolódási lehetőségek hiánya jelent meg, különösen a vidéki területeken. Visszatérő igényként jelentkezik a képzett szakemberek nagyobb arányú rendelkezésre állása, az akadálymentesség javítása, valamint a társadalmi részvételi lehetőségekről szóló információk egyértelműsítése.

Eredmények az informális gondozók körében

Az informális gondozók túlnyomórészt nők (81%), ami megerősíti a gondozási feladatok nemi meghatározottságát. Többségük az ellátásra szoruló személy felnőtt gyermeke vagy szülője, ami az intergenerációs gondozási dinamikák jelenlétét tükrözi.

A gondozók beszámolóiban elsősorban a pénzügyek kezelése, a háztartási feladatok ellátása, és a mobilitás támogatása tartozik a felelősségi körükbe.

Az érzelmi tapasztalatok jelentősen eltértek. Bár pozitív élményeket is jeleztek, a stressz széles körben jelen volt, és a válaszadók mintegy 40%-át érintette. Országspecifikus különbségek is megfigyelhetők: a spanyol gondozók magas szintű megterheltségről számoltak be, míg a magyar gondozók nagyobb támogatottság-érzetről adtak számot.

Összességében a válaszadók több mint fele elégtelennek érezte a gondozási rendszer által nyújtott támogatást. A leggyakrabban igényelt támogatási formák között a tehermentesítést biztosító idő, a pszichológiai támogatás, és az érzelmek megosztásának lehetőségei lettek azonosítva.

Ezzel szemben a technikai képzéseket és gyakorlati eszközöket ritkábban jelölték meg igényként, bár országonként eltérések mutatkoztak (például az olasz gondozók az akadálymentesítést segítő eszközöket részesítették előnyben).

Jelentős ellentmondást tártak fel az általánosan pozitív kérdőíves értékelések és a kifejezetten negatív hangvételű kvalitatív válaszok között, ami rejtett megterheltségre utal. Az összes országban visszatérő módon jelezték a támogatás hiányát, az önmagukra és magánéletükre fordítható idő elégtelenségét, valamint a jobb kommunikáció és bevonás iránti igényt.

Az országok közötti különbségek specifikus szükségleteket emeltek ki, mint például a pénzügyi támogatás iránti igény (Magyarország), a pszichológiai támogatás (Spanyolország), illetve a gyakorlati segítségnyújtás (Olaszország).

A nyitott kérdésekre adott válaszok megerősítették, hogy az időhiány és az anyagi terhek jelentik a legfőbb gyakorlati problémákat, amelyekkel az informális gondozóknak szembe kell nézniük. Az érzelmi megterhelés, valamint a gondozási feladatok és a magánélet közötti egyensúly megteremtésének nehézségei szintén hangsúlyosan lettek kiemelve.

Végül az informális gondozók korlátozott részvételről számoltak be az ellátórendszerek működésében, valamint kommunikációs nehézségekről mind a családtagokkal, mind a szakemberekkel.

Eredmények a formális gondozók körében

A formális gondozók túlnyomórészt nők (91%), és magas szintű szakmai tapasztalattal rendelkeznek: több mint felük 10 évnél hosszabb munkatapasztalattal bír. Többségük egészségügyi szakember (például ápolók, szociális-gondozók), akik gyakran megterhelő körülmények között, több elláttal egyszerre dolgoznak.

A formális gondozók feladatai elsősorban a személyes higiénia biztosítására, a mobilitás támogatására, és az egészségügyi ellátásra összpontosul.

Csak kisebb részük végzett olyan tevékenységeket, amelyek jellemzően az informális gondozáshoz kapcsolódnak, ami megerősíti a családokra nehezedő mindennapi támogatási szerepet.

Bár a kérdőíves válaszok összességében pozitív érzelmi tapasztalatokat jeleztek, a részletesebb elemzés jelentős mértékű stresszt és leterheltséget tárt fel, különösen Olaszországban és Németországban.

A formális gondozók részéről erőteljes igény az érzelmi és pszichológiai támogatás, a készségfejlesztést szolgáló gyakorlati képzések, valamint a munkakörülmények javítása.

A kommunikáció és a részvétel az ellátórendszerekben belül jelentős eltéréseket mutatott. Egyes szakemberek kellően bevonnak és megbecsültnek érezték magukat, míg mások korlátozott részvételtől és gyenge kommunikációról számoltak be a családtagokkal és az ellátottakkal kapcsolatban.

A gondozók hangsúlyozták munkájuk érzelmi megterhelését, beleértve a fizikai és pszichológiai igénybevétel egyidejű kezelésének szükségességét. Fő kihívásként a munkaerőhiány, a magas munkaterhelés és a családokkal való összetett kapcsolatok lettek azonosítva.

Javasolt fejlesztési irányként a létszám növelése, a megfelelőbb anyagi elismerés biztosítása, kisebb gondozotti csoportok kialakítása, valamint a szervezeti struktúrák fejlesztése fogalmazódott meg.

Átfogó elemzés és főbb megállapítások

A három célcsoport esetében több közös mintaként azonosítható:

- erős támaszkodás az informális gondozásra, gyakran megfelelő támogatás nélkül;
- kommunikációs hiányosságok a három célcsoport és az egyéb érintettek között;
- az ellátásra szoruló személyek és a gondozók korlátozott bevonása a döntéshozatalba;
- érzelmi megterhelés, amely az informális és formális gondozókat is érinti;
- strukturális egyenlőtlenségek, beleértve a gondozási szerepek nemi aránytalanságait.

Ezzel párhuzamosan a strukturált és nyitott kérdések adatai közötti eltérések azt sugallják, hogy a mélyebb problémák a strukturált kérdőíves válaszokban gyakran alulreprezentáltak maradtak.

A felmérés rávilágított az európai gondozási rendszerekben jelen lévő közös kihívásokra, valamint az országok közötti eltérésekre is. Bár egyértelmű elmozdulás figyelhető meg a befogadóbb és személyközpontú megközelítések irányába, továbbra is jelentős hiányosságok vannak a támogatás, a kommunikáció és a részvétel terén.

A feltárt eredmények alapján a FairCare képzési prioritásokat az alábbiak szerint foglaljuk össze:

A FairCare projekt alkalmas arra, hogy ezekre a kihívásokra reagáljon, mivel elősegíti az együttműködésen alapuló tanulást, erősíti az érintettek közötti interakciókat, valamint növeli az ellátási folyamatban részt vevő valamennyi szereplő autonómiáját és jóllétét.

4. Tanulási és képzési megközelítések

A FairCare módszertan egy átfogó és személyközpontú keretrendszerként lett kialakítva, amely az idős emberek és a fogyatékkal élő személyek hosszú távú ellátásában támogatja a tanulást és az együttműködést. A módszertan arra az alapelvre épül, hogy az ellátási folyamatban részt vevő valamennyi szereplő – a gondozásra szoruló személyek, az informális gondozók és a formális gondozók – értékes tudással és tapasztalattal rendelkezik. Az ellátást nem kizárólag technikai vagy egészségügyi tevékenységként értelmezi, hanem olyan társas kapcsolatként, amely a tiszteleten, az egyenlőségen és az együttműködésen alapul.

A módszertan célja a hagyományos, hierarchikus ellátási modelleken való túllépés. A döntéshozatal így nem a szakemberek dominanciája alatt áll, hanem egy olyan közös tanulási partnerség kialakítása az előirányozott, amelyben minden érintett hangja egyenlő értéket képvisel. Ebben a megközelítésben a tanulás és az ellátás egymással szorosan összekapcsolódik: az ellátás tanulási térré alakul, míg az oktatás az ellátás minőségének javítását szolgáló eszközként kerül alkalmazásra.

A FairCare elősegíti az önrendelkezés és a felhatalmazás erősítését, különösen a gondozásra szoruló személyek körében, miközben támogatja az együttműködést az érintettek között helyi, nemzeti és európai szinten. Emellett a módszertanba vegyes (blended) tanulási módszerek kerültek integrálásra, amelyek a személyes jelenlétet igénylő tanulást digitális eszközökkel ötvözik az akadálymentesség és a digitális kompetenciák fejlesztése érdekében.

A FAIRCARE MÓDSZERTAN ALAPELVEI

A módszertan három alapelvre épül:

Sorstársi tanulás, amely a résztvevők közötti kölcsönös tudás- és tapasztalatcserére helyezi a hangsúlyt;

Szociális innovációs oktatás, amely a kreatív problémamegoldást és az ellátás megszervezésének új megközelítéseit ösztönzi;

Többszereplős együttműködés, amely az ellátásban résztvevő szereplők – a gondozásra szoruló személyek, a gondozók és az intézmények – közötti megosztott felelősséget erősíti.

Ezek az alapelvek az alábbi kulcsfontosságú célok elérését támogatják:

- a gondozásra szoruló személyek önrendelkezésének és önállóságának erősítése;
- az informális és formális gondozók közötti egyenlőség előmozdítása;
- inkluzív és akadálymentes tanulási környezetek kialakítása;
- az ellátás minőségének és a kapcsolatoknak javítása;
- a digitális felkészültség fejlesztése;
- a közösségi hálózatok kialakulásának támogatása.

Ezen elemek integrálásával a FairCare megkérdőjelezi a hagyományos ellátási struktúrákat, és egy demokratikusabb, fenntarthatóbb és részvételi gondozási modell kialakítását segíti elő.

A MÓDSZERTAN GYAKORLATI MEGVALÓSÍTÁSA

A FairCare tanulási folyamatai kis létszámú, heterogén csoportokban kerülnek megszervezésre, személyes vagy online formában. A képzések valós élethelyzeteken alapulnak, és megbeszéléseket, szerepjátékokat, valamint közös problémamegoldó tevékenységeket foglalnak magukban. Ez a tapasztalat-alapú megközelítés biztosítja, hogy a tanulás gyakorlatorientált és érzelmileg is jelentéssel bíró legyen.

A digitális eszközök – például videós oktatóanyagok, online platformok és virtuális találkozók – integrálásra kerülnek annak érdekében, hogy nagyobb rugalmasságot biztosítsunk, valamint, hogy a részvétel lehetővé váljon a mozgásukban vagy idejükben korlátozott személyek számára is.

A tanulási eredmények a technikai ismereteken túl az alábbiakat is magukban foglalják:

- a kommunikációs készségek fejlődése;
- az önbizalom növekedése;
- erősebb társas kapcsolatok kialakulása;
- a közösséghez tartozás érzésének erősödése.

TANULÁSI CÉLOK A CÉLCSOPORTOK SZÁMÁRA

A FairCare minden célcsoport számára specifikus tanulási célokat határoz meg, miközben elősegíti a közös célok érvényesülését az összes résztvevő számára.

GONDOZÁSRA SZORULÓ SZEMÉLYEK

A módszertan támogatja, hogy a gondozásra szoruló személyek aktív résztvevőkké váljanak a saját ellátásukban. Ennek során képessé válnak arra, hogy:

- megértsék és érvényesítsék jogaikat;
- kifejezzék szükségleteiket és preferenciáikat;
- részt vegyenek a döntéshozatalban;
- fejlesszék digitális készségeiket;
- erősítsék önbizalmukat és társas kapcsolataikat.

INFORMÁLIS GONDOZÓK

Az informális gondozók támogatása arra irányul, hogy szerepük az elszigetelt felelősségből elismert és közös gyakorlattá alakuljon. Ennek során képessé válnak arra, hogy:

- személyközpontú gondozási megközelítéseket alkalmazzanak;
- kezeljék a stresszt és megelőzzék a kiégést;

- hatékonyan kommunikáljanak;
- egyensúlyt teremtsenek a gondozási feladatok és az önmagukról való gondoskodás között;
- részt vegyenek sorstársi támogatásban és használják a digitális eszközöket.

FORMÁLIS GONDOZÓK

A formális gondozók szakmai kompetenciái érzelmi és kapcsolati készségekkel kerülnek kiegészítésre. Ennek során képessé válnak arra, hogy:

- együttműködjenek a családokkal és a gondozásra szoruló személyekkel;
- empatikusan kommunikáljanak;
- a FairCare értékeit alkalmazzák a mindennapi gyakorlatban;
- figyelembe vegyék a kulturális érzékenységet;
- támogassák a sorstársi tanulási környezetek kialakulását.

A HÁROM CSOPORT KÖZÖS TANULÁSI CÉLJAI

Az összes célcsoport esetében a FairCare az alábbi kompetenciák fejlesztését támogatja:

- empátia és érzelmi intelligencia;
- hatékony kommunikáció;
- csapatmunka és együttműködés;
- a méltányosság és az emberi jogok iránti tudatosság;
- alapvető digitális műveltség;
- reflektív gondolkodás és társadalmi részvétel.

Ez a holisztikus megközelítés a tudás, a készségek és az attitűdök integrálására épül, és egyszerre támogatja a személyes fejlődést és a gyakorlati kompetenciák erősítését.

A FairCare **vegyes (blended) tanulási modellt** alkalmaz, amely az alábbi elemek kombinációjára épül:

- személyes jelenlétben alapuló tevékenységek, pl. műhelymunkák, megbeszélések és sorstársi tapasztalatcsere;
- online tanulási formák pl. e-learning platformok, videós oktatóanyagok és virtuális találkozók.

Ez a megközelítés biztosítja az akadálymentességet a résztvevők számára életkortól, mobilitási helyzetétől vagy háttértől függetlenül, miközben megőrzi a rugalmasságot és az inkluzív jelleget.

A módszertan olyan alapvető pedagógiai elvekre épül, amelyek a tanulókat a tudás közös létrehozóiként ismerik el, tiszteletben tartják az egyéni méltóságot, és elősegítik az inkluzív részvételt mindenki számára.

OKTATÁSI MÓDSZEREK ÉS STRATÉGIÁK

A FairCare több felnőttképzési megközelítés integrálására épül, beleértve a konstruktivista tanulást, amelyben a tudás tapasztalatokon keresztül kerül felépítésre; a tapasztalati tanulást, amely a reflexiót és a gyakorlati alkalmazást erősíti; valamint a sorstársi tanulást, amely az együttműködést támogatja. Emellett a FairCare célja a közösségalapú tanulás előmozdítása, amely a tanulást kiterjeszti a formális kereteken túl, valamint a reflektív gyakorlatok alkalmazása, amelyek az önismeret erősítését szolgálják.

Az alkalmazott képzési technikák közé tartozik a párbeszéd, történetmesélés, a csoportmunka, sorstársi tanácsadás, a szerepjátékok és szimulációk, a reflektív tevékenységek, valamint a vizuális és digitális eszközök használata.

Ezek a módszerek egy bevonó és inkluzív tanulási környezet kialakítását teszik lehetővé, amely egyaránt támogatja az érzelmi és a gyakorlati fejlődést.

Az akadálymentesség a FairCare központi elemeként került meghatározásra. A képzési környezetek – mind fizikai, mind digitális formában – úgy kerültek kialakításra hogy inkluzívak legyenek, biztosítva az érthető és egyszerű nyelvezetet, a többféle formátumot

(hanganyagok, nagy betűs szövegek, feliratok), az akadálymentes tereket és a támogató technológiák alkalmazását.

A részvétel és az interakció erősítése érdekében digitális eszközök – például a Moodle, videókonferencia-plattformok és együttműködést támogató alkalmazások – kerülnek alkalmazásra.

Ebben a kontextusban a képzők nem autoritásként, hanem facilitátorként jelennek meg: az egyenlőséget erősítik, ösztönzik a részvételt, és a tanulási folyamatot az egyéni szükségletekhez igazítják. Támogatják a reflexiót, konstruktív visszajelzést nyújtanak, valamint segítik a résztvevőket a digitális eszközök használatában.

A FairCare oktatási stratégiája várhatóan hozzájárul az önismeret és az empátia erősödéséhez, a kommunikáció és a csapatmunka javulásához, a digitális magabiztosság növekedéséhez, a közösséghez tartozás érzésének megerősödéséhez, valamint az ellátás minőségének és a jóllétnek a javulásához.

Az érzelmi tanulás és a gyakorlati készségek ötvözésével a FairCare olyan inkluzív tanulási közösségeket hoz létre, amelyek túlmutatnak a képzési folyamatokon, és hosszú távú társadalmi hatást eredményeznek.

A FairCare módszertan innovatív és inkluzív megközelítést képvisel a hosszú távú gondozás területén megvalósuló tanulásban. Azáltal, hogy az önállóság erősítésére, az együttműködésre és a megosztott felelősségre helyezi a hangsúlyt, a gondozást közös tanulási folyamattá alakítja. A vegyes tanulási formák és a sorstársi tapasztalatcsere révén a FairCare olyan közösségek kialakulását támogatja, amelyek a méltányosságon, az emberi méltóságon és a kölcsönös támogatáson alapulnak, elősegítve egy olyan gondozási szemléletet, amely nemcsak hatékony, hanem mélyen emberközpontú és társadalmilag igazságos is.

5. A FairCare eszköztár

A FairCare eszköztár olyan digitális és gyakorlati eszközök összességéeként lett kialakítva, amely az **egyenlő párbeszéd és az együttműködés** elősegítését szolgálja a hosszú távú gondozás három fő célcsoportja – a gondozásra szoruló személyek, az informális gondozók és a formális gondozók – között. Fő céljaként az aktív részvétel, a közös döntéshozatal és a folyamatos tapasztalatcsere lehetővé a meghatározó, reagálva arra a gyakori hiányosságra, hogy ezek a csoportok a gondozási rendszerekben ritkán lépnek kapcsolatba egymással egyenlő feltételek mellett.

Az eszköztár három fő komponensből épül fel:

- **Digitális együttműködési eszközök;**
- **Videós oktatóanyagok;**
- **E-learning platform.**

Ezek az erőforrások akadálymentes és inkluzív módon kerültek kialakításra, lehetővé téve, hogy eltérő készségekkel és szükségletekkel rendelkező felhasználók is hatékonyan részt vehessenek. Kulcselemként egy célzott digitális együttműködési tér – Discord – került bevezetésre, amely a mindennapi kommunikációt hatékonyabban támogatja, mint a hagyományos webes fórumok. Emellett egy projekt weboldalt is létrehoztunk landing page-ként, amely több nyelven biztosít információkat, képzési anyagokat és híreket.

A **videós oktatóanyagok** (összesen 10 darab), valamint a **Moodle-alapú e-learning platform** olyan képzési tartalmakat közvetít, amelyek közvetlenül a célcsoportok szükségletei és hozzájárulásai alapján kerültek kidolgozásra. Ez biztosítja, hogy a tananyagok gyakorlatorientáltak, relevánsak, valamint az önállóság erősítésére, a kompetenciák fejlesztésére és az együttműködés támogatására irányuljanak a gondozási kontextusban.

Az eszköztár szorosan kapcsolódik a **FairCare képzési központokhoz**, amelyek helyi szintű tanulási, tanácsadási és sorstársi támogatási központokként működnek. Ezek a helyszínek

hozzáférést biztosítanak a digitális erőforrásokhoz, miközben elősegítik a közösségi részvételt és az inkluzív szerepvállalást helyi szinten.

Összességében a FairCare eszköztár hidat képez az elmélet és a gyakorlat között azáltal, hogy elősegíti a kommunikációt, a kölcsönös tanulást és az együttműködést. Támogatja egy demokratikusabb, inkluzívabb és személyközpontúbb gondozási rendszer kialakítását, amelyben valamennyi érintett hozzájárulhat az ellátás és az életminőség javításához.

6. A képzési központ megvalósítása

A FairCare képzési központok megvalósítása módszertani és pedagógiai folyamatként értelmezhető. A képzési központ olyan helyi, inkluzív és együttműködésen alapuló tanulási környezetként működik, ahol a gondozásra szoruló személyek, az informális gondozók és a formális gondozók közös tanulási, reflektív és alkotási folyamatokban vesznek részt. A központ egyszerre szolgál képzési térként és közösségi központként, amely az önállóság erősítését, a kommunikációt és az együttműködést támogatja a gondozási kapcsolatokban.

A megvalósítás négy egymással összefüggő feltételre épül, amelyek kölcsönhatása egy társadalmilag innovatív és fenntartható oktatási modell kialakulását eredményezi:

A társadalmi környezet és a kontextuális feltételek megértése: a képzési központoknak a helyi környezetbe kell beágyazódnuk, tükrözve a demográfiai, társadalmi és kulturális sajátosságokat. Megvalósításuk során helyzetelemzés készül, amely figyelembe veszi a sokféleséget és a különböző társadalmi tényezők együttes hatását. Ezzel elismerve, hogy a gondozási szükségletek olyan tényezőktől függően változnak, mint az életkor, a fogyatékoság, a nem, a társadalmi-gazdasági helyzet és a társadalmi elszigeteltség. A helyi gondozási ökoszisztéma feltérképezése elengedhetetlen a meglévő szolgáltatások, szervezetek és hálózatok azonosításához. Ez lehetővé teszi, hogy a központ kiegészítse a meglévő struktúrákat, elkerülje az átfedéseket, és hozzáadott értéket teremtsen a kommunikáció és az együttműködés javításával.

Az akadálymentesség központi elvként szerepel, amely magában foglalja a fizikai, digitális és kommunikációs dimenziókat is, biztosítva a részvételt mindenki számára. Emellett a helyi szakpolitikákkal és irányítási struktúrákkal való összehangolás hozzájárul a legitimitás, a fenntarthatóság és a hosszú távú beágyazottság biztosításához.

Az érintettek részvételének biztosítása: a FairCare modell a három fő célcsoport aktív bevonására épül. A részvételnek önkéntesnek, inkluzívnak és etikailag védettnek kell lennie, különös figyelemmel a csoportok közötti hatalmi egyenlőtlenségekre. A részvételi stratégiák

során biztosítani kell a sokszínűséget és az inklúziót, elérve azokat a személyeket is, akik mobilitási, digitális vagy társadalmi akadályok miatt egyébként kimaradnának. Az etikai szempontok közé tartozik a megfelelő tájékoztatáson alapuló beleegyezés, a magánszféra védelme, az érzelmi biztonság, valamint a konfliktusos vagy érzékeny helyzetek kezelésének mechanizmusai. Támogató struktúrák – például facilitálás, kommunikációs segítség és digitális támogatás – szükségesek az egyenlő és érdemi részvétel lehetővé tételéhez.

Inkluzív tanulási környezetek kialakítása: a FairCare tanulási környezet többdimenziós, amely fizikai, kapcsolati és pedagógiai elemekből áll.

Fizikai szinten a terek akadálymentesek és rugalmasan alakíthatók, támogatva a különböző szükségleteket és részvétel rendszerességét.

Kapcsolati szinten a környezetnek a bizalom, a kölcsönös tisztelet és a párbeszéd elősegítésére kell irányulnia, különös tekintettel a résztvevők eltérő tapasztalataira és az esetleges egyenlőtlenségekre.

Pedagógiai szinten a megközelítés részvételi és tapasztalati alapú, valós gondozási helyzetekre, sorstársi tanulásra és közös problémamegoldásra épül. A tanulás nem pusztán tudásátadásként, hanem kapcsolatok, gyakorlatok és attitűdök átalakításaként kerül értelmezésre.

Együttműködő partnerségek kialakítása: az együttműködés a FairCare egyik központi eleme. A képzési központoknak helyi partnerségekbe kell beágyazódniuk, amelyekben gondozási szervezetek, közösségi csoportok, közintézmények és oktatási szolgáltatók vesznek részt. Ezek a partnerségek erősítik az elérést, a legitimitást és a fenntarthatóságot, miközben biztosítják a központ beágyazottságát a helyi ökoszisztémába. Az együttműködés így egyszerre módszertani alapelv és gyakorlati követelmény.

SZERVEZETI ÉS OKTATÁSI STRUKTÚRA

A szervezeti struktúra a FairCare alapelveinek gyakorlati megvalósítását szolgálja. A képzési központok nem hierarchikus, hanem együttműködésen alapuló térként működnek. Minden résztvevő tanulóként és a tudás birtokosaként járul hozzá a folyamatokhoz. A modell három egymással összekapcsolt képzési irányra épül:

- sorstársi képzés a gondozásra szoruló személyek számára;
- együttműködési képzés valamennyi célcsoport bevonásával;
- közösségi képzés a tágabb környezet megszólítására.

A tanulási formák rugalmasan kerülnek kialakításra, ugyanakkor következetesen párbeszéden alapuló, inkluzív és gyakorlatorientált jelleggel működnek.

A facilitátorok irányítás helyett támogató szerepben jelennek meg, elősegítve a párbeszédet, a részvételt és a közös alkotást. Olyan biztonságos környezetet hoznak létre, amelyben a hatalmi egyenlőtlenségek kiegyensúlyozásra kerülnek, és a kölcsönös tanulást ösztönzi. A facilitátorok és a résztvevők közötti kapcsolat partnerségként értelmezendő, amely elismeri a szakmai tudás, az informális tapasztalat és a megélt tapasztalat egyenértékűségét. Kiemelt figyelem kerül a bizalom és az önbizalom kiépítésére, különösen a vegyes csoportok esetében.

A FairCare képzési központok **hibrid működési modellben** kerülnek kialakításra, amely a személyes jelenlétet és a digitális tanulást ötvözi. A FairCare eszköztár támogatja ezt a struktúrát, együttműködési eszközöket, videós oktatóanyagokat és e-learning erőforrásokat biztosítva. A digitális infrastruktúra az akadálymentesség és a részvétel erősítésére tervezett, rugalmas, felhasználóbarát és inkluzív tanulási útvonalakat kínálva. Az akadálymentesség minden dimenzióban integrálásra kerül: fizikai, digitális, kommunikációs és szervezeti szinten.

A képzési központok oktatási funkciójukon túl a társadalmi átalakulás helyi központjaiként is működnek. Azáltal, hogy a résztvevők valós tapasztalataira épülő, akadálymentes és együttműködő tanulási környezetet hoznak létre, új együttműködési, részvételi és elismerési formákat támogatnak az ellátórendszerekben. A folyamatos tanulás és interakció révén hozzájárulnak ahhoz, hogy a gondozási gyakorlatok inkluzívabb, személyközpontúbb és együttműködésen alapuló modellek irányába mozduljanak el, elősegítve a méltóságot, az egyenlőséget és az önállóság erősítését.

7. Disszeminációs stratégia

A FairCare kommunikációs stratégia a projekt céljainak, eredményeinek és értékeinek bemutatását szolgálja, miközben elősegíti a társadalmi elköteleződést, a részvételt és a tanulási lehetőségekkel kapcsolatos tudatosság növelését. A stratégia rugalmas és folyamatosan fejlődő terv, amely az összes partner közös együttműködésében került kidolgozásra és a projekt során folyamatosan alkalmazkodik.

Fő célja a figyelemfelhívás, az érintettek bevonása és tájékoztatása, a tudásmegosztás és tanulás elősegítése, valamint az eredmények fenntarthatóságának biztosítása.

A FairCare kommunikációs terv

A kommunikációs terv kulcselemei: a célok meghatározása, a célcsoportok azonosítása, a terjesztési módszerek kiválasztása, és az erőforrások hozzárendelése. Az eredmények között mind tárgyi, mind immateriális kimenetek szerepelnek:

- tárgyi eredmények, mint például weboldalak, képzési anyagok, rendezvények és kiadványok;
- immateriális eredmények, mint például tapasztalatok, visszajelzések és elköteleződés.

Minden dokumentum több nyelven elérhető, és szabadon hozzáférhető a minél szélesebb elérés és hatás biztosítása érdekében.

Belső kommunikáció: A belső kommunikáció a projektpartnerek közötti hatékony együttműködést biztosítja. Rendszeres kapcsolattartáson, átláthatóságon és demokratikus döntéshozatalon alapul. A tevékenységek közé online megbeszélések, személyes nemzetközi találkozók, és folyamatos információmegosztás tartozik. Az akadálymentesség alapvető követelmény, biztosítva minden tag részvételét, beleértve a gondozásra szoruló személyeket is. Az erős belső kommunikáció hozzájárul a csapatkohézióhoz, motivációhoz és a közös tanuláshoz, amelyek a projekt sikerének alapfeltételei.

Külső kommunikáció: A külső kommunikáció a közvetlen és közvetett érintettek bevonására irányul, beleértve a gondozásra szoruló személyeket, a gondozókat, az intézményeket, a szakpolitikai döntéshozókat és a szélesebb nyilvánosságot. Különböző kommunikációs eszközök és üzenetek kerülnek alkalmazásra a célcsoportok sajátosságaihoz igazítva. A stratégia hangsúlyozza mindhárom célcsoport bevonásának fontosságát, elősegítve a párbeszédet és együttműködést, amelyek a hagyományos gondozási rendszerekben gyakran hiányoznak.

Felhasználás, marketing és fenntarthatóság

A felhasználási terv biztosítja, hogy a projekt eredményei a projekt során és azt követően is hatékonyan alkalmazhatóak legyenek. Meghatározásra kerültek a célok, a lehetőségek és kihívások, valamint marketing és fenntarthatósági stratégiákat dolgoztunk ki, különös tekintettel a társadalmi inklúzióra, a részvételre, a kommunikációra és az önállóság erősítésére a gondozásban.

A kimenetek között oktatási anyagok, módszertanok, partnerségek és gyakorlati tapasztalatok szerepelnek, amelyek más kontextusokban is adaptálhatók és átültethetők.

Marketingstratégia és kulcsüzenetek: A marketingstratégia világos és akadálymentes üzenetek közvetítésére épül, amelyeket a különböző célcsoportokhoz igazítottunk. Ezek az üzenetek a projekt alapgondolatát hangsúlyozzák: az együttműködést valamennyi gondozási szereplő között az önálló és önrendelkező élet előmozdítása érdekében.

A marketing stratégia: külön verziói kerültek kidolgozásra az általános közönség, a gondozásra szoruló személyek, az érintettek és intézmények, valamint a média és sajtó számára.

Fenntarthatóság és hosszú távú hatás: A fenntarthatóság a FairCare kiemelt céljai közé tartozik. A projekt célja, hogy eredményei a projekt lezárása után is fennmaradjanak online tanulási erőforrások formájában, amelyek mindenki számára elérhetőek, a helyi képzési

központok, mint állandó tanulási központok működésével, adaptálható módszertanok és anyagok révén, valamint megerősített hálózatok és partnerségek által.

A jövőbeli fejlesztések között további projektek, új kontextusokban történő kiterjesztés, valamint a gondozás és oktatás területén megvalósuló további innovációk szerepelhetnek.

A FairCare disszeminációs, felhasználhatósági és fenntarthatósági stratégiája a projekt hosszú távú hatását támogatja a tudatosság, az elköteleződés és az együttműködés elősegítésével. A kommunikáció, a tanulás és a partnerségépítés kombinálásával a FairCare hozzájárul egy inkluzív, részvételi és fenntartható gondozási rendszer kialakításához, amelyben az összes érintett aktívan alakíthatja a gondozási gyakorlatok fejlődését.